

Administrativă
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Zăbăriti neînfrunzite nu se pri-
mesoc. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Biroul de administrație:
Brașov, piața mare Nr. 22
Zăbăriti mai primite în Viena
Hudobny Masses Hausstein & Volger
(H. Haus), Henric Schalk, Alois
Kardl M. Decker, A. Oppel, J. Don-
berger, in Budapesta: A. V. Gold-
berger Anton Meiss Eckstein Bernat:
in Frankfurt: G. L. Dausbe; in Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garmoniu pe o colină 8 cr.
și 80 cr. Ambra pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarif și învoluak.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” este în fă-care d
Abonamente pentru Austro-Ungharia
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la tôte oficiile
postale din ținru și din afară
și la dd. colectorii.

Abonamentul pentru Brașov:
La administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.

Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 245.

Brașov, Luni, Marti, 5 (17) Noemvre.

1891

Brașov, 4 Noemvre st. v.

De un timp încôce, mai ales de când cu întâmplările triste dela bursa din Berlin, dispoziția la tôte bursele Europei apusene este foarte încordată și în urma recoltei nefavorabile situațiunea a devenit foarte neliniștitore.

In asemenea împrejurări nefavorabile pentru burse este de ajuns o scire mai gravă sensațională, pentru ca să producă cea mai mare panică. De luni de zile și așa cursul valorilor are tendința de scădere și cumcă de aci lesne se pôte desfășura o adevărată crasă, dovedesc cele petrecute alaltaer la bursa din Viena.

Diarul „Wiener Tagblatt” publicase în ediția sa de sêră, în mod bătător la ochi, un comunicat asupra audienței președintelui clubului polon Iavorski, la împêratul. Se dicea în acest comunicat, că Iavorski a primit împuternicirea de a publica cuvintele, ce le-a rostit față cu elu monarchul. Majestatea Sa se fi disu, că situațiunea din afară e foarte serioasă, și că fometea din Rusia măresce pericolul de răboiu, că ce e drept pregătirile militare în ce privește armamentul încă nu sunt terminate în Rusia, der împrumutul rusec contractat de curându a pus la dispoziția țarului însemnate mijloce materiale.

Scirea acêsta a produs la bursa de Viena o spaimă grozavă, ca și care n'a mai fost pôte dela 1873, de când cu vestitul krach. In timp de douê ore au căcut cursurile atât de mult încât diferențele trecur peste 100 de milioane, așa că s'au perdut în acest scurt timp vre-o 20 de milioane la bursă. Mulți au perdut tot ce au avut, în urma acestei neașteptate scaderi de cursuri. Baronul Rotschild alergă la ministrul de finanțe, ca sê-l în-

trebe, decă sunt adevărate scirile lățite de numita fôia. Ministrul declară că nu sunt adevărate și trimise imediat la bursă pe un consiliar ministerial, ca sê liniștescă pe bursianii peste măsură înspăimântați. Totodată apăr și în fôia oficială o formală desmintire a memoratei sciri, ér clubul Polonilor din parlament publică asemenea un comunicat, care desminte categoric raportul din fôia de sêră a lui „Wiener Tagblatt”.

Se înțelege, că bursa din Pesta n'a putut sê rămână nealterată de cele ce se petrecur la bursa din Viena. Și aici se ivi aceeași panică și aceeași scaderă a cursurilor.

Nu puțin au contribuit la acêsta și vestile rele sosite dela bursele din Paris, Berlin etc. și cu tôte că scirea adusă de „W. Tagblatt” s'a dovedit neadeverată, nu este încă delaturată crisa, ce a fost provocată în prima liniă de urmările rele ale speculațiunei exagerate în Germania și apoi de situațiunea critică, ce domnesce și pe piețele franceze, cari s'au angajat în mod însemnat la noul împrumut rusec și acum sunt în mare calamitate față cu scaderă valôrei hârtiilor ruseci și față cu fometea de acolo.

Declarațiunile, ce le-a făcut în delegațiuni ministrul nostru de externe, contele Kalnoky, sunt ce e drept liniștitoare și arată prospecte favorabile pentru susținerea păcei, cu tôte aceste însă nu vor fi de ajuns spre a delătura crisa ce s'a ivit pe piețele financiare. Trăim într'un timp foarte agitat care, cum dise însuși d-nul Kalkoky, este prin însăși înarmările militare exagerate înclinat spre cele mai mari iritațiuni. Cu alte cuvinte, nu-i mulțămire și de

aceea nu-i nici încredere în lume. — Êtă adevăratul isvor al criselor periculoase.

Din delegațiuni.

In ședința dela 14 Novembre a delegațiunilor, contele Kalnoky, ministru de externe, și-a prezentat *exposcul sêu privitor la situațiunea esternă*.

In acestu exposeu, contele Kalnoky declară, că în ce privește prospectele de pace, actuala situațiune a monarchiei se pôte numi îmbucurătoare. Sguduirea încerderei în pace o pricinuesc continuele pregătiri de răboiu, der speră ministrul pe lângă tôte astea, că puterile centrale ale Europei vor isbuti de-a susține și în viitor pacea.

Cu privire la pactul re'noirei triplei alianțe declară, că în acela schimbări nu s'au făcut. Visita împêratului german în Anglia nu este de-a se considera ca o inițiativă pentru inaugurarea unor nou raporturi, ci ea a fost numai rezultatul raporturilor actuale, în care se află Germania față cu Anglia. De-asemena și visita escadrei franceze la Kronstadt este a se atribui raporturilor mai vechi dintre Franca și Rusia; schimbări mai mari însă în situațiunea europeană, acêsta visită n'a pricinuit.

In privința raporturilor monarchiei noastre România, raportorul comisiunei Falk Miksa ceru lămuriri dela ministrul Kalnoky, „deorece”, dise elu, „deși se vestise, că România ar dori sê se alătura la tripla alianță, a bătut la ochi, că domnitorul României a încunjurat întâlnirea cu domnitorul nostru”.

La acêsta contele Kalnoky răspunse în exposeul sêu dicându, că „și în România se observă o dispoziție mai favorabilă față cu noi și deși în timpul din urmă partidele și guvernele s'au schimbat, raporturile între noi au fost în permanență amicale. Și cu guvernul conservativ de acum stăm în bune relațiuni. Celu mai de căpetenie garantu al păcei este acolo persoana regelui Carolu”.

Raporturile cu Serbia s'au mai îmbunătățit încâtva, la ceea ce a contribuit primirea simpatică, ce i-s'a făcut la curtea din Viena tinêrului rege sêrbesc, regenților și ministrilor sêi. Ar fi bine, dise Kalnoky, decă în Serbia s'ar da mai mare atențiune raporturile or interne, cestiunilor administrative și economice și decă nu s'ar mai face atata politică mare.

Cât pentru Bulgaria, contele Kalnoky dise, că aici merg lucrurile cu totul altmintrelea, nu ca în Serbia. Aici ômenii se ocupă serios și cu zeltu de cestiunile interne, muncesc ou zeltu și abnegațiune pentru bunăstarea materială, pentru ridicarea comerului și industriei, ridică școli etc.

Cât însă pentru recunoscerea principelui Ferdinandu, cu părere de reu se vèg silit ministrul Kalnoky a declara, că acêsta stă totu așa, ca și în anul trecut. Cestiunea recunoscerei n'a progresat și monarchia noastră nu se simte îndemnată de a agita o cestiune atât de delicată, față cu care se pôte prevedé, că n'ar avé succes și care în dezvoltarea sa ulterioară ușor ar puté deveni o cestiune periculoasă. Decă stările nerecunoscerei de drept ale Bulgariei vor dura prea mult, ele pot sê devină încă îngrijitoare. Se înrede însă Kalnoky în judecata sănătosa a Bulgarilor și le sfătuesce, sê aștepte cu paciință dezvoltarea lucrurilor.

Contele Kalnoky își termină exposeul sêu cu repetarea declarațiunei, că raporturile externe ale monarchiei sunt pe deplin mulțumitoare, der pentru păzirea păcei află totuși necesară dezvoltarea armatei.

CRONICA POLITICĂ.

— 4 (16) Novembre.

— Diarul „Neue Freie Presse” dela 14 Noemvre s. n. scrie următoarele asupra remanierii cabinetului din București: După scirile ce ne sosesc din București cu data de 9 Nov. d-lu G.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

(4)

Cerșitorea dela Ponts des Arts.

Novelă de Wilhelm Hauff; trad. de Cornel Scurtu.

In sêra zilei, când amiculu meu mă avertisă pentru a doua ôră, la mêsă, mătușa mea întrebă pe fiica ei, că ôre fi-va dispusă sê-i țină societate pe balcon?

Ea răspunse, că a promis o visită unei amice de ale ei. Involuntar trebuie că am privit-o mai cu atențiune, căci ea plecă ochii în jos și roși. Ea se duse la dama aceea înainte cu o ôră de a se face sêră. Când se întunecă, mă strecurai și eu spre casa aceea și stătu la pândă; mă cuprinse o gelosie nebună, când vèdquiu pe stradă, aprôpe de casă, străcurându-se o figură învilită. Mă postai înainte porții casei, figura se apropia și voi sê mă dea încet la o parte. Der eu o apucau de haină și diseu: Sennor, orî cine ar fi, în momentul acesta cred, că am înaintea mea pe un om de onôre, și pe onôrea d-tale te provocu, sê-mi dai socotela!

La primul tonu al vocii mele vèdquiu, că se înspăimântă; elu se gândi un moment și apoi răspunse.

„Ce este?”

„Jură-mi pe onôrea d-tale”, continuai eu, „că nu mergi în casa acêsta pentru donna Laura de Tortosi.”

„Cine se încumeta sê-mi cêră socotela pentru pașii mei?” strigă elu cu voce înăbușită și prefăcută. Din vorbele sale observai, că e un străin; o presimțire îmi trecu prin minte.

— „Căpitanul de San Montanjo”, răspunsei eu și fără sê observe, îi smulsei mantaua de pe față — „era amiculu meu Tannensee, Elvețianulu.”

Elu sta înaintea mea ca un criminalu, neputend rosti nici o vorbă. Der eu îmi scosesem sabia și plin de furie îi făcui semn sê facă și elu asemenea.

— „N'am arme la mine, decât un pumnal”, răspunse elu. „Mi și pusesem de gând, că fără multă întârziare sê-i implântu sabia în peptu; der vèdend, că stă nemișcat înaintea mea, nu putui comite înfricoșata faptă. Imi rămase atata prezență de spirit, ca sê-i spun, că a doua qi dimineta sê-mi dea socotela lângă ôrta cetății. Pôrta o țineam ocupată, ér elu îmi promise și plecă.

Incă multă vreme stătu de sen-

tinelă, până când în fine sosi litiera pentru Laura și pe ea o vèdquiu urcându-se în litieră; apoi o urmau încet spre casă.

Chinurile gelosiei nu mă lăsară sê adormi, și astfel aușii cam cătră meculu nopții apropiându-se nise pași de ușa mea. Cineva bătă la ușă; cuprins de mirare aruncau mantaua peste mine și deschiseu; era bêtрана servitôre a Laurei, care mi dete o epistolă și apoi se depărtă cu grabă.

„Sennor, Dumneșu sê te păzescă de o asemenea epistolă! Ea îmi mărturisi, că de mult iubesc pe Elvețianulu, oând încă nu mă cunoscuse pe mine; că ea de frica mâniei mamei ei, care urêsc pe toti străinii, l'a reținut sê o pêtescă, că ea, silită de amenințările mătușei mele, a primit propunerea mea. Ea luă tôte vina asuprași și mi jură, că Tannensee de multe-ori a voit sê mi mărturisescă totul și a fost reținut numai de rugăciunile și de temerea ei, de a fi ținută mai severu. Ea mi indică unu secret înfricoșat, care ar întina onôrea familiei, decă n'așajută-o pe ea și pe căpitanulu ca sê fugă. Mă conjură sê mă lasă de cêrta avută cu

densulu, căci decă cade densulu, atunci ei, soșei sale, nu-i mai rămâne alta, decât sê-și ia viața. Ea încheiă, apelând la generositatea mea și dicându, că mă va respecta în vecl, der niciodată nu mă va ubi.”

„Trebuie sê mărturisesci, că o asemenea scrisore pôte sê stingă flacăra amorului, ca și apa cea rece; tot-odată ea potoli și mânia mea. Der nu puteam erta onôrei mele, că am fost înșelat de aceea la ôra fixată eram pe locul de luptă. Căpitanulu trebuie, că simția, cât de tare m'a vêtămat, căci deși era un duellant mai bun decât mine, se mărgini numai a se apêra, și nu a fost vina lui, că sabia sa pêtrunse între degetul policar și degetul arătător al mâinei mele, așa că n'am mai fost în stare sê continuu lupta. I dădui epistola Laurei, în timp ce-mi legam rana. Elu o ceti și mă rugă sê-lu ertu, eu o făcui acêsta cu greu.

„Istoria amorului meu e pe sfârșite, Don Frôbenio. Căci cinci zile după acêstă întâmplare donna Laura dispăruse cu Elvețianulu.”

— „Cu ajutorul d-tale? întrebă Frôben.

Vernescu pare a fi tare preocupat spre a corespunde și față cu cabinetul Florescu, chiamării sale de îngropător alți ori cărui cabinet, din care face și el parte. Firmă decisă a aproba demisiunea celor doi sateliți ai săi *Esarcu* și *Isvoranu* numai în acelui casu, când în locul acestor persoane vor intra în cabinet alți doi bărbați aleși de densusul, spre care scopu a și propus pe profesorul de universitate D-lu *Aristide Pascal* și pe d-lu *N. Blaremburg*. În contra lui *Aristide Pascal* nu ar fi nimic de obiectat, din contra însă pretensiunea de a intra în combinația *N. Blaremburg*, pare a fi respinsă atât de *L. Catargiu* cât și de Rege. Să știe, că *N. Blaremburg*, pe timpul ministeriului *Rosetti-Carp*, cu ocaziunea răspunsului la o interpelația dată de d-lu *Carp*, în care acesta accentuă continuarea politicii de alipire la Germania și tripla alianță, d-lu *Blaremburg* a refuzat concursul său, declarându, că el vede în politica Germaniei și aceea a întreiței alianțe cel mai mare pericol pentru România. Ideea de a-lu propune pe acestu bărbat ca candidat de portofoliu, tocmai acum când regele *Carol* s'a întorsu dela Berlin cu cele mai bune impresii, pare atât de curiosă, încât chiar de politicienii din cercul d-lui *Vernescu* este declarată ca nediscutabilă. Cumcă *Lahovary* după declarațiunile făcute ca membru al cabinetului *Manu* asupra proștiei sale față cu tripla alianță, nu va intra niciodată într'unu ministeru în care ar figura și *N. Blaremburg*, este dela sine înțeles și sub astfel de împrejurări se esplică cauza pentru care *Florescu* și *Catargiu* au renunțat la posibilitatea unei înțelegeri cu *Vernescu*. După cum se dice chiar, generalul *Florescu* cu ocazia ultimei sale pertractări în Sinaia, ar fi și oferit dimisiunea întregului cabinetu, ca singura soluțiune pentru delăturarea crizei existente. O intrunire catargistă ținută la București în 8 curentu. s'pronunță în același sensu, declarându ca soluțiune strictu constituțională a crizei, formarea unui cabinetu curat conservator *L. Catargiu* cu colaborarea grupeii *Manu-Lahovary*, în urma căreia generalul *Florescu* ar primi președința Senatului și generalul *Manu* președința camerei.

Unu casu de o mare importanță pentru istoria și dezvoltarea instituției parlamentarismului în Europa s'a întâmplată denuță în Franța: cunoscutul apostolu socialistu, d. *Paul Lafargue*, condamnatu pentru deliete politice și făcându-și pedepsa la *Sainte-Pélagie*, fiindu alesu deputat în circumscripția I din

Lille, a fostu liberat, în urma unui votu aprupe unanimu alu camerei, adevă pedepsa i-s'a suspendat, pe totu timpul câtu va ține sesiunea actuală a Camerei, bine înțelesu, fără ca acestu timpu să i-se scadă din pedepsa, pe care va avé și-o urmeze imediatu după terminarea sesiunii.

Acestu evenimentu inspiră diarului *le "Temps"* următoarele reflecțiuni:

„Se anunțase,—dice diarulu republicanu — că alegerea d-lui *Lafargue* va avé dreptu consecință, la cameră, o desbateră pasionată, în care guvernul și pote chiar constituția aveau să fiă puse directu în cauză. N'a fostu așa. *D. Laur*, ce e dreptu, a încercat să plaseze o mică interpelare, dér nu i-sa lăsatu timpul; în câteva minute, fără nici unu discursu, printr'unu votu cu ridicare de mână, camera, folosindu-se de unu dreptu, pe care i-lu dă constituția, a hotărît punerea în libertate a d-lui *Lafargue*: peste două ore acesta eșia dela *St-Pélagie*, fără celu mai micu incidentu. Totulu s'a petrecutu deci în chipulu celu mai corect și celu mai pacinicu din lume. Din momentulu în care sufragiulu universalu i-a plăcutu să trimită la palatul *Bourbon* pe d. *Paul Lafargue*, de altfel eligibilu, și că era unu mijlocu legalu de a se respecta această dorință, elu trebuia să se pună în aplicare fără a se sta la indoială: guvernulu și majoritatea, am pute dice aprupe quasi-unanimitatea camerei au înțelesu acesta imediatu.

„Și acum ce va face noulu alesu? Se va duce puru și simplu să se așeze alături de colegii săi din partidulu muncitoru: grupulu număra până acum șapte séu optu séu nou. Se asigură, de altă parte, că d-*Lafargue* e mai multu unu teorianu decât unu oratoru, dér chiar de ar desvolta cu strălucire, la tribuna camerei, doctrina colectivistă, n'am vedé nici unu inconvenientu într'acesta. Dinpotrivă, trebuie să dorim ca utopiile revoluționare să fiă supuse încercării discutiilor parlamentare. Căea-ce pote să fiă primejdiosu într'o intrunire publică, în care pasiunile n'au nici o contrabalansare, devine aprupe neofensivă în cameră, unde e vorba a se convinge niște legislatoru cu misiunea de a apăra principiile și interesele, a căroru pază le-a încredințat' o țera. Acolo e destul a se declama, aci trebuie să se formuleze propuneru precise și să fiă susținute de argumente positive, ceva cu multu mai greu. — În totalu nu e nimic schimbatu, de er, la palatul *Bourbon*; este numai cu unu deputat socialistu mai multu.“

SCIRILE ȚILEI.

— 4 (16) Noemvre.

Ordinațiune privitoare la cărțile de școlă. Ministrul ungurescu de culte și instrucțiune publică, conte *Albin Csaky* a datu o ordinațiune, în care — fiindu cu considerare la împrejurarea, că unele cărți de școlă sunt tipărite pe hârtia prea slabă și într'unu modu necorespunătoru legiloru igienice, ér de altă parte multe din ele se vëndu cu unu prețu esagerat — prescrie cum trebuie să se tipărescă și cam cu ce prețu sunt a se vinde cărțile de școlă ce dorescu să fiă aprobate din partea ministerului. Fiindcă sunt multe cărți de școlă, mai alesu din cele tipărite mai de multu, a căroru hârtia nu numai că e transparentă, dér e de-o fabricațiune atât de slabă, încâtu nici pe lângă cea mai mare oruțare nu le sunt de ajunsu eleviloru unu anu întregu, ministrul ordonă, că în viitor cărțile de școlă să se tipărescă pe hârtia din lemnu ori din paie (celuloză). În privința colórei mai potrivită s'a constatat a fi hârtia, care nu este curat albă, ci în câțva cam colorată, dér nici de cum să nu bată în coló verde, galbină ori roșie, ci mai multu să fiă sură albăstruie. Hârtia scilicitióasă séu lustruită e stricăciosă pentru ochi, dér fiindcă ilustrațiunile nu se pot tipări numai pe astfel de hârtia; trebuie celu puțin să se alegă o hârtia mai puțin scilicitióasă. Cărțile pentru școlile elementare sunt a se tipări cu litere cicero și între rânduri să fiă o distanță potrivită; cărțile pentru școlile mai înalte pot fi tipărite și cu garmondă, icf coala și cu borgeois, dér literile petitu pe câtu numai să pote trebuiescu delaturate și la nici unu casu să nu se folosescă petitu compresu, căci în acestu casu nici o carte nu va fi aprobată. Chiar și harte și atlasurile cere ministrul să fiă tipărite legibilu și curat. În privința prețului, ministrul cere, ca pentru școlile medii prețul unu tiparu să nu trecă peste 8 cr. alu opurilor ilustrate 10 cr., cărțile pentru școlile poporale însă trebuie să fiă și mai eftine și în privința eftinătății să stea cam pe aceeași treptă cu cărțile edate din partea statului. În fine, pentru cultivarea gustulu eleviloru, ministrul doresce, ca tóte cărțile didactice să se pună în folosul tinerimei numai legate, ér nu broșurate.

O faptă laudabilă. Cetim în „Biserica și Școlă“: „Confrații noștri din comuna *Bacamezeu* în protopresbiteratul *Lipovei* sub conducerea zelosulu loru preot *Laurențiu Barzu* și cu ajutorulu și colucarea *Prea Sântiei Sale*, părinte-

lui *Episcopu Ioan Meșianu* și a venerabilulu consistoriu eparhialu din *Arad* au cumpăratu dela erar unu complexu de pământu aprupe de 400 jugere catastrale cu prețul de douășeci și optu mii de fl. v. a. pe lângă deobligamentulu că din acestu complexu să dea pe séma comunei bisericesci și a comunei politice câte 50 de jugere. Prin această cumpărare de pământu credincioșii noștri din numita comună vor pute merge cu spor și cu succesu înainte pe terenulu dezvoltării loru ulterioare, cu atât mai vortosu, cu câtu comuna *Bacamezeu* dis punea până acum numai de unu micu hotaru, și din această cauză era împedecată în dezvoltare, în timpu ce acum poporul și biserica noastră cu diligență și cu grijă va pute să înainteze.“

Miscarea de maghiarisare. Comitulu „*Kulteregylet*“-ului din *Clușiu*, în ședința sa din 13 *Novembre* n. a enunțat, ca „în considerarea acțiunei legale și a mijlocelor curate“ de cari pretind ei că s'ar conduce această societate de maghiarisare în lucrările sale, — adunările generale ale *Kulteregylet*-ului în viitor să fiă publice. Totu în această ședință s'a hotărît, ca să se infințeze filiale ale *Kulteregylet*ului în *Seghedin*, *Szabadka*, *Miskolecz*, și în *Hód-Mezövársárhely*.

Alegerea d-lui *Dr. Traianu Puticiu* ca protopopu alu tractulu *Timișorei*, a fostu întărită *Marța* trecută și din partea Consistoriulu eparhialu dela *Arad*.

Promovat. Din *Clușiu* ni-se scrie, că în 14 *Noemvre* n. c. a fostu promovatu la gradulu de doctoru în științele naturale d-lu *Ambrosiu Chețianu* fostu asistentu la institutul botanicu din *Clușiu* și actualu profesoru la gimnaziulu din *Blașiu*. — În aceeași zi, d-lu *Chețianu* s'a logodit cu d-ra *Virginia Popu* fiica d-lui *Leontinu Popu*, jude la tribunalulu r. din *Clușiu*. — Sincerile noastre felicitări.

Societatea de lectură a tinerimei studioase dela gimnaziulu superioru din *Blaj*, încependu-și activitatea pe anul școlastic 1891/92. s'a constituit în următorulu modu: Președinte: *M. O. Dnu Prof. Dr. Ambrosiu Chețianu*; v.-președinte: *Laurențiu S. Nestoru*, cl. VIII; redactoru: *Alexandru Valea*, cl. VIII; notariu: *Teodoru Brehariu*, cl. VIII; bibliotecaru: *Basilu Magda*; controlor: *Corneliu Horșia* cl. VIII; v.-bibliotecaru: *Iulianu Nistoru*, cl. VII; casaru: *Paulu Bogdanu*; comisiunea

— „Da, l'am ajutat cumu amu pututu. Firesce, că durerea mătușei mele fu mare, dér sub astfel de împrejurări e mai bine așa; ea nu mai vedu niciodată pe fiica sa și nu sci dezonora familiei sale.“

„Inimă nobilă! Câtu de multu a trebuit să te coste acesta. În adevăr, ai trecut prin o grea încercare.“

„E dreptu“, răspuse bătrânulu cu unu suris trist; „la începutu cređui, că rana acesta nu se va vindeca niciodată; timpul face multe, amice! N'am mai vedu o niciodată, n'am mai auditu nimic despre ea, numai odată ceti în diare, că colonelulu *Tannensee* resistase cu bravură în armata lui *Napoleon* în în contra dușmanulu, în lupta dela *Brienne*. Că ore a murit, séu că *Laura* mai trăesce, acesta nu o sci. Când soșii însă în această cetate și cercetau acea galeria și după două-deci de ani, vedui earăși pe *Laura* mea, tocmai cum era ea în zilele tineretii, atunci mi-se deschise érašii rana cea vechiă și — acum scii că în fă-care zi o vizitez.“

8.

Cu gravitatea cuvenită unui măestru de curte alu principulu *P.* și ca unu bărbat dintr'o familie vechiă castiliană își

povestise *Don Pedro de San Montanyo Ligez* istoria sa. Când termină, bău unu păharu de *Xeres*, se șterse cu mâna pe frunte și dise către ténérulu *Fröben*: „Acea ce am încredințat numai la puținii ómeni, și-am povestit' o cu deamăruntulu *D-tale*, *Don Fröbenio*, nu pentru ca să te seducă, ca să mă răsplătescu cu o asemenea încredere, deși secretulu *d-tale* va fi păstrat așa de sigur în peptulu meu, ca și țérina regiloru *Spaniei* în *Escorial*. — Sunt curiosu, ce e dreptu, să sci, într' câtu te intereseză acea damă, dér curiositatea nu se cuvine unui omu bătrân.“

Fröben mulțamă bătrânulu pentru împărtășirea sa. „Cu plăcere îți voi istorisi și eu miculu meu romanu“, dise elu suridendu, „el nu cuprinde secretulu nici unei dame și se termină acolo, unde încep altele. Dér decă permiți, mâne voi istorisi, căci astăzi, séră deja e prea târziu.“

„După cum poftesc“, răspuse *Don Pedro*, strângendu-i mâna. „Voi sci să onorez încrederea *d-tale*.“ Astfelu se despărțiră; *Spaniolulu* îl însoți pe *Fröben* cu politeță până la pragulu anticamerii și apoi *Diego* îl petrecu cu luminarea până afară pe stradă.

În ziua următoare se duse *Fröben*, ca de obicei, în galeria, aiciședă multu înainte tabloului, și în adevăr, în ziua acesta se gândi mai multu la bătrânulu, decât la chipulu damei, dér elu așteptă peste o óră — bătrânulu nu veni. *Fröben* se duse, când bătă douășpedece ore, împrejurulu lacului, se uită destu cu binoculu peste alea cea lungă, dér venerabila figură a bătrânulu séu amic nu se arată nicăiri; înzadară se uita, ca să vedă pe *Diego*, cu umbrela și cu mantaua stăpânulu séu, elu nu se vedea nicăiri. „Să fiă ore bolnav?“ se întreba elu și fără voiă se duse pe piața dinaintea castelulu, pentru ca să viziteze pe amiculu séu în hotelulu „*Regele Angliei*“. „Sau dusu cu toții“, răspuse chelnerulu la intrarea sa; er primi principele niște telegrame și astăzi înainte de pranzu a plecatu Altea Sa cu suita în șese trăsuri la *W.*; măestrulu de curte a plecatu și elu în trăsura a doua, dér v'a lăsat unu biletu.

Repede puse *Fröben* mâna pe acestu semn ultim de amiciță. Pe elu se putea ceti numai cuvintele: *Don Pedro de San Montanyo Ligez, major Rio de S. A. etc.*

Fröben, supăratu, voi să bage în

buzunarul acestu biletu, când observă pe partea cealaltă a lui încă câteva rânduri scrise cu creionulu; elu oeti: „Rămăi sănătosu, scumpul meu *Don Fröbenio*; mi-ai rămasu datoru cu povestirea istoriei *D-tale*, salută și sărută pe *Donna Laura*.“

Elu surise de însăroinarea bătrânulu séu amic, dér totu-și în zilele următoare, când sta înaintea tabloului, îl cuprinse unu sentimentu duios, căci prin călătoria lui *Don Pedro*, se ivise unu gol în inima sa. Elu se întreținuse atât de plăcutu cu *Don Pedro*, de multu ani de zile pentru prima óră convenise elu cu ómeni, și acum simțea, că numai celu isolat și fără speranță e nefericit. Decă n'ar fi fostu tabloulu, care-lu fărmecease, de multu ar fi părăsit orașulu *Stuttgart*, care de altmintrelea nu-i oferea nici o plăcere. Când însă, într'una din zilele următoare domnulu *Boisserée* i dete în daru copia fidelă a acelu tablou drăgălașu pe o foiă litografată, o luă acesta cu unu semn alu destinulu, se despărți de tabloulu originalu, împachetă ca îngrijire copia și părăsi acestu orașu totu atât de liniștitu, ca și cum intrase în elu.

Petrecerea lui *Fröben* în *Stuttgart* a

literară: Iacobu Popu, cl. VIII; Paulu Pircea, cl. VIII; Basilu Magda, cl. VIII; Ioanu Dolianu cl. VIII; Enea Popu Bota cl. VII; Nicolae Racovianu cl. VII și Iustinu Popu cl. VI.

NECROLOGU. Amu anunțat, că la 30 Octomvre st. n. a încetat din viață *Ioanu Ciuceanu*, reprezentantul a-facerilor comerciale a casei G. Șerbănescu din Drăgășani și Bucuresc. Inmormântarea ni-se scrie, că s'a făcutu la 1 Noemvre v. la cimitirul Santei Vinere în asistența mai multor amici și la mormentu, comerciantul, D-lu I. Mihalcea, a rostitu o cuvântare bine simțită.

Răposatul era fiul lui N. Ciuceanu din Rășinari; făcându esamenul de maturitate la gimnasiul din Sibiu, elu a trecut la facultatea de medicină din Gratz, unde, după unu studiu de cinc ani și două esamene fundamentale de doctoratu, din cauza lipsei de mijloce, n'a mai pututu merge înainte.

Trecându, ca și alții, cu multe iluziuni în țără, aici a întâmpinat greutăți și piedeci în terminarea studiului început și întrerupt aproape când era la sfârșit.

Astfel ajungându să fiu unu tineru cu *cariera perdută*, compatriotul și sincerul său amic, marele comerciantu Dl. G. Șerbănescu l'a primitu cu multa bunăvoință, ca reprezentant al a-facerilor sale comerciale în Bucuresc, în care decedatul a datu probe de multa activitate și onestitate. Pe lângă aceste însușiri, răposatul mai era și unu *naționalist convins*, contribuind multa chiar și din slabele sale mijloce pecuniare la scopurile romănesc.

Neuitat să fiu amintirea lui!!

D-lu V. Mangra din Arad ne trimite unu răspuns la cele scrise de d-lu profesorul T. Ceonța în Nrul 235 alu țiarului nostru ca apărare față cu unu articolu din „Tribuna”. Vrându să fim imparțiali, dăm loc și acestui răspuns, rezervându-ne a face în urmă și unele observări din parte-ne:

Arad, 10 Noemvre a. c.

(Răspuns d-lui Teodoru Ceonța). Și acosta încă e o notă caracteristică pentru stările din Arad, că unu colegu alu meu, „prea bun” prietinu de odinioară, mângiatu precum se vede, în o afacere, care îl supără, uitându de săuțenia catredrei, de decorul colegialității, uitând de prestigiul iustitutului la care servim și de condițiile elementare ale conviven-

țelor sociale, își varsă în publicu cu totă profuziunea focul mănii asupra mea și asupra societății „Progresul”. „Tribuna” din Sibiu în primul său din 9/21 Octomvre a. c. criticase procederea reuniunii învățătorilor români din Arad de a fi luat parte la adunarea generală a reuniunii învățătorilor maghiari care s'a ținutu în comuna promontorială Györök. Logica și morala indicau aici o refuzială cu redacțiunea „Tribunei”. Colegul meu însă, profesorul T. Ceonța, ne ia pe mine și societatea „Progresul” dreptu paratoner pentru a se apăra în fața opiniei publice de acușările „Tribunei”. Provocat în chipul acesta, der și din deferența cătră on. publicu, țin a a desvli pedestalul, de pe care amabilul meu colegu jură pe numele lui D-șeu, ca se probeze „autenticitatea” faptelor, ce relatează. E vorba de sôrtea societății „Progresul”. Acosta societate s'a înființat în anul 1884 la inițiativa decedatului M. V. Stănescu, cu scopu de a foma unu centru socialu pentru industrieșii nostri respirați între străini, și a-i închege într'o corporațiune morală. Presidentul societății M. V. Stănescu până la sfârșitul anului 1888, când mörtea îl răpi din mijlocul nostru, a făcutu totu ce i-a statu în putință, ca societatea să-și aibă statutele sale întărite de guvern. Der ministrul le-a respinsu când sub unu pretextu, când sub altul. După mörtea lui M. V. Stănescu am urmatu eu ca președinte alesu, și amu substernutu de nou statutele pentru întărire cu *tote modificările* cerute de guvern. Ministrul de interne contele Szapary ni le respinge și acum prin următoarea ordinațiune din 28 Noemvre 1890: „..... *Miután a szóban lévő egyes létesítések az érdekelt egyének egy tekintélyes része semkivánja s ezen egyes alaktásu könyven a különböző nemzetiségek egymásközti surlodására vezethetne, a bemutatott alapszabály tervezet a látmozási záradékkal elláthatónak ez uttal sem tálltam.*” Adecă: „De-orece înființarea societății din cestiune nu o doresce nici o parte considerabilă din indiviții interesați, și înființarea acestei societăți ușor ar putu duce la *freccări între diferitele naționalități*, nici de astădată n'am aflutu să se potă provede cu clausula de aprobare proiectul de statute substernutu”. E omu de bună credință colegul meu T. Ceonța? și e lucru cinstit din partea sa, ca mie să-mi facă imputare

ostu numai pentru tabloulu din galeria. Când intră elu în capitala Würtembergului, se afla în călătoriă spre Rhin și într'acolo merse elu acum. Elu simția, că lunile din urmă îl făcuseră prea sentimental. Simția, nu fără ore-care rușinare, că tristeța și procederea sa se apropiaseră, încâtva de nebuniă. Ce e dreptu, era independentu, anul acesta îl destinase pentru călătorii, fără ca să fiu călăuzit, de vre-unu planu fixat sau de vre-unu scopu, și voia să pretexteze lungă sa ședere în acelu orașu cu frumșea lui naturală. Der ore este în adevăr acestu orașu atât de frumos și plăcutu? Ori dora căutase omeni? Nu umbra elu ori ca să-i încunjure, pentru-că-i turburau singuritatea? „Nu”, dize elu în sine zimbându, „apropo ar fi să oredu în farmecători! M'am înouiat în camera mea, ca să cetescu. Der în adevăr am cetit? Nu mi-se arăta tabloulu ei în fiă-care locu? Pașii mei nu se îndreptau ore numai spre dēnsa? Nu e o nebuniă ore, ca să alergu atăta drumu după o umbră, să privesc cu atențiune fața fiă-cărei fete, cu scopul că dora vei recunoșce în ea gura cea fragedă a necunoscutei?”

Astfelu își făcea reproșuri sieși ti-

nărul, care credea, că se ia după principii bune și neclătite, și când calul său pășia încetu la delu, de câte-ori nu se întâmpla, că ajungându în vârfulu delului, își uită să-l mănă mai tare, fiindu-că gândul lui pribegea pe alte drumuri; decâte-ori s'era, când își desfăcea pachetul și-i cădea în mână copia tabloului, o desfășura repede și-și uita să se culce! Der regiunile încântătoare și muntose de lângă Neckar, câmpiile frumoșe dela Mannheim, Worms, Maiuz, nu întârziară a face asupra sa o impresiune originală. Ele îl distraseră, îi oferiră spiritului său tablouri nouș și mai amicale. Și când într'o diminetă plecă din Bingen, numai unu tablou i-se înfășura în mîntea sa, unu tablou, pe care ar fi dorit să-l vedă. Fröben călătorise cu unu compatriot, prin Francia și Anglia, și acesta devenise din unu companionu de călătorii unu amic. Der ce e dreptu, de câte-ori își aducea aminte de amicitia lor, trebuia să mărturisescă, că cei nepotrivit în caracteru se iubesc mai ferbinte, decatu cei ce se potrivesc.

(Va urma).

pentru volnicia ministrului? Nu totu asemenea răspunsu din partea ministrului Szapary cetirăm d-lele trecute la adresa d-nei Leona Medanu, presidenta reuniunii femeiloră roâmne din Sătmăr, cu privire la statutele acestei reuniuni? Cu tôte acestea societatea „Progresul” nu a renunțat la dreptul său de existență. Ea va reclama necurmatu la guvern până cându nu i se va suspenda dreptul de a reclama.

Sulevarea afacerii societății „Progresul” în forma prezentată de colegul meu T. Ceonța este denunțarea perfidă cu scopu de a sgudi încrederea publicului față cu societatea de o parte, și a da o nouă dovadă ministrului, că în Arad sunt și astfel de Români (!) cari nu doresc înființarea societății; căci în adevăr, a existat și există o sēmă de români în Arad, cari dela începutu s'au pus pe terenul ostilității față cu societatea „Progresul” lucrându, când pe față, când în ascuns în contra ei. Dintre acestia sunt aceia, cari ostentativu au rămasu dela balul și dela concertul din erna trecută, la care au venit mulți Români din depărtari precum și unu număr osu publicu străinu, căci nu era lucru de tôte d-lele a vedu în Arad unu concertu de puteri artistice ca domnișora Elena Florianu, dōmna Vilma Vadvay Somló și fenomenalul baritonist dela teatrul din Praga, domnul Dimitriu Popovicu, între care era și dōmna Agnes Brote, decă o bolă repentină nu i facea imposibilă conclucarea.

Unu concertu clasicu, unu publicu numerosu, așa dīcēndu dela „vlădică până la opincă” și dela „generalu până la gregariu”, care umplea sala spațiosă dela „Crucea albă”, nu era acesta unu succesu moralu al societății „Progresul”? succesu, pe care d-lu Ceonța nu vrē să-l recunoșcă.

Colegul meu n'a fostu, și nici este membrul „Progresului”, n'a contribuitu nici contribue pentru scopurile acestei societăți, nici a luat parte la concertul de astă iernă, evidentu, că nu interesarea sinceră pentru cauză, ci patima orbă este mobilul pornirilor sale, care intru atăta i-a întunecat rațiunea, încatu cuteză a susținē ca vechete lucrurile pe cari nu le-a vechutu, și ca adevărate lucrurile ce sunt false.

Intențiunea de a mistifica și a seduce opiniunea publică este invederată, când d-lu Ceonța, voidu să facă hazu, mă apostrofēză ca arangiatoru alu concertului și balului, pe când în faptă funcțiunea acosta era a unui comitetu specialu în frunte cu d-nul advocatu Dr. Virgilu Bogdanu, precum se scie acosta și se potu vedu din invitările trimise publicului. Nu am însă cauză să mă genez de felu, că ideia concertului câtu și realizarea ei sunt opera mea.

Este lucru dela sine înțelesu, că arangierea: invitările la balu, programa concertului, întâmpinarea oșpeților era trēba comitetului arangiatoru. Comitetul a invitatu la concertu-balu și pe eminenta scriitoare maghiară dōmna Beniczky Bajza Lenke cu fia sa, fiindu ele înouartirare în „Crucea Albă” cățiva pași dela sala de balu, căci scitutu este, că cine onoreză pe altul, pe sine se onoreză. La intrarea în sală, comitetul a întâmpinat'o cu unu buchetu, ce era în rezervă și care mai dinainte fusese comandat pentru d-na Brote, care din cauza morbului nu putu veni la Arad, ca să iē parte activă în concertu. Eu nefindu în sală câtă vreme a statu aici dōmna Beniczky, nici n'am vechutu, necum să-i fi predat eu buchetul, după cum are cutezanța să afirme d-lu Ceonța, lucru, care nici nu convenea cu poziția mea.

Aflaiu de lipsă a releva împrejurările acestea, nu ca să declinā dela mine onōrea de a fi dorit să facu cunoscința dōmnei Beniczky și să o salut și eu în societatea noastră romănescă, ci ca să arātu on. publicu, ce valōre au „datele” d-lui Ceonța, pentru a căroru „autenticitate” elu „stă bunu și înainte lui Dumneșeu.”

Telegramele „Gaz. Trans.”

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta.)

Viena, 16 Noemvre. La încheierea ședinței de a sēră în clubul polonū împărtăși Iavorski, că comisia parlamentară a acestui clubu a desmintit imediatu scirea, adusă de „Wiener Tagblatt”. Clubul hotărî de a cerceta de aproape afacerea cu scirea acosta.

Viena, 16 Noemvre. Astăzi s'a conchiămatu o ședință plenară a camerei, cu scopu de a se discuta cele ce s'au petrecut alaltăeri la bursă.

Petersburgu, 16 Noemvre. Oprimerea esportului din totă Rusia a productelor agricole s'a estinsu și asupra Finlandei.

Leuk, 16 Noemvre. Delegații minelor de cărbun din Pas de Calais au decisu să facă o grevă generală.

DIVERSE.

Tolstoi despre mörte. Unu colaboratoru alu țiarului „Figaro” din Paris l'a vizitat d-lele acestea pe contele Tolstoi la moșia sa din Jasnaja-Polina. În decursul conversației, colaboratorul lui „Figaro” a amintit, că asupra sa au făcutu o impresiune posomorită tablourile pictorilor ruși, espuse în museul de arte din Moscova, cari înfășșeză aproape numai mörtea și suferințele omenesc. La acosta obiecțiune a colaboratorului francesu, Tolstoi răspunse: „Mörtea numai pe pânza pictorilor este îngrozitoare. Aici prin provinciă mörtea o întâmpină cu fețele zimbătoare și vesele. Chiar acum am venit dela patul unu țeranu mortu. Acestu țeranu nici pe unu momentu nu și-a perdutu liniștea, cu tôte că scia, că o să mōră. Când i s'a apropiat mörtea, și când după obicei, i-au dat lumēnare aprinsă în mână, pe față i-se oglindă o dispozițiune veselă, cum nu se mai pōte. La noi așa mōră omenii. De multe-ori mă supēr pe mine însu-mi, că la astfel de scene, rămān nemișcatu. Abstragēndu dela simțemēntul religiosu, la noi mörtea însămnă eliberare. Pōte că tocmai acosta e pricina, că nici nu se intristēză muribundul în fața morții, ca pe alocurea. Celu ce se duce, mörtea îi slujesc ca simbolu al liniștei și alu repausului, ce în d-le amare înzadaru le căuta”. După acestea a trecut conversația la suferințe și dureri. Tolstoi ține, că suferințele sunt de lipsă pentru omeni. Nu pentru-că e unu rezultat alu naturelului nostru, ci pentru că ele radiază așa dīcēndu din ființa, din naturelul nostru. E imposibilu, dīce Tolstoi, a nimici acosta lege ascunsă, și nici nu aru fi bine decă o amu putu nimici. Omenimea trebuie să simțā suferința, ca să scie apreția curățenia inimii și a sufletului.

Unu lacu nou în Africa. Călătorul svediau Valedan a descoperit unu lacu nou, care după numele actualului guvernor alu provinciei Kamerun, s'a numit „lacul Solder”. Acestu lacu se află în apropierea riului „Meme”, spre nord-vestu dela Kamerun. Lacul are forma unui crateru și se află la o înălțime de 2300 de urme peste nivelul mării; suprafața lui e mai mare de 2 chilometri, va se dīcă e totu cam așa de mare, ca și lacul Baromi seu ca lacul Elefant. Intru tôte lacul este de natura celorlalte lacuri de origine vulcanică și din elu se scură unu pârău, Mocunda care la o mică distanță se vērșă în riul Meme.

Cursulu pieței Brașov

din 15 Noemvre st. n. 1891.

Bancnote romănesc	Cump. 9.34	Vend. 9.38
Argintu romănesc	9.30	9.35
Napoleon-d'ori	9.55	9.55
Lire turcesc	10.50	—
Imperial	—	—
Galbini	5.55	5.60

Proprietarū:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactoru responsabilu interimalu:

Gregoriu Maiorū.

Cursul la bursa din Viena

din 14 Noemvre a. c. 1891

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta de aur, Renta de harti) and Value.

Nr. 14572—1891

709,1-1

PUBLIKAŢIUNE

referitoare la statorirea dărei de câni pro 1892.

Se aduce spre cunoştinţa publică, cumcă conspectul ulterior de con-

Rectificarea acestui conspect se dispune numai pe temeiul reclamaţiunilor justu motivate.

Singularice esemplare din statutul ţinerii cânilor se pot, pe lângă preţul de câte 10 cr., căpeta la oficiul oraşenesc de dare.

Braşov, 10 Noemvre 1891.

Magistratul oraşenesc.

THE MUTUAL, Societate de asigurare pe viaţă dela New-York. Curat reciprocă, fără acţiionar.

Infiinţată 1848. este cea mai avută şi cea mai avantajoasă societate de asigurare pe viaţă din lume...

Polisele dela „The Mutual” sunt după doi ani neatacabile, şi după 3 ani nu’ş mai perdú valoarea.

D-lui CAROLŪ TÖPFNER. 625,6-5

O specialitate necomparabilă între toate apele minerale alcalin-acide din monarchia şi străinătate este apa minerală de „RÉPÁT”

care în urma compoziţiunei pré fericite a părţilor sale minerale şi a conţinutului extraordinar în acid-carbonic se bucură de o valoare medicinală foarte mare...

Şampagnul apelor minerale. Conformú ordonanţei înaltului ministerú de interne No. 5891/VIII din anul 1890, apa minerală de Répát este supraveghiată ca apă medicinală...

Conformú ordonanţei înaltului ministerú de interne No. 5891/VIII din anul 1890, apa minerală de Répát este supraveghiată ca apă medicinală după prescripţiunile legilorú sanitare.

Veritabilitatea apei se constatá prin aceea, că dopulú sticlei trebuie să fiá însemnatú cu: „K-Imper Répát”. Decí se rógá a se observa această spre evitarea falsificárilor prin alte ape inferioare.

Administraţiunea isvorului Josef György, Braşov, Strada Michail Weiss (uliţa poştei) No. 12.

Mersulú trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de statú r. u. valabilú din 1 Octomvre 1891.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.) and train times.